



**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Els Ambients d'Aprenentatge

Bàrbara Martorell Morell

Grau de Pedagogia

Any acadèmic 2014-2015

DNI de l'alumne: 43205985 W

Treball tutelat per Joan Jordi Muntaner Guasp

Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació



S'autoritza la Universitat a incloure el meu treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació

Paraules clau del treball:

Ambients d'Aprenentatge, educació activa, educació creativa, educació emocional, educació inclusiva

Resum

Actualment, ens trobem davant una nova perspectiva educativa, la qual ve acompanyada de nous reptes, objectius i finalitats. Per això, el sistema educatiu es veu obligat a allunyar-se de les metodologies més tradicionals per fer front a les demandes d'una nova societat. Necessitem un sistema educatiu inclusiu capaç de crear estratègies que permetin a tots els infants ser competents davant les demandes que presenta una societat globalitzada, capaç de generar diàriament gran quantitat d'informació. A partir d'aquí, sorgeixen els Ambients d'Aprenentatge amb la finalitat de proporcionar als infants una educació activa, oberta i flexible, la qual és capaç de respectar els seus interessos i el seu procés evolutiu. De cada cop més, ens trobem amb escoles que es plantegen un canvi d'aquestes dimensions. Més concretament, coneixerem el CEIP Puig de na Fàtima que treballa per garantir una educació inclusiva basada amb la creativitat, les emocions i l'esperit crític dels infants.

Paraules clau: Ambients d'Aprenentatge, educació activa, educació creativa, educació emocional, educació inclusiva

Abstract

Currently, we are facing a new educational perspective, which is accompanied by new challenges, objectives and aims. Therefore, the education system is forced to leave the traditional methodologies to replay the demands of a new society. We need inclusive educational system able to create strategies that allow all children to be competent in front of the demands that presents a globalized society, which is able to generate a lot of information. From here, arise learning environments in order to provide an active, open and flexible education for children, which is able to respect its interests and its evolutionary process. In increasingly, we find schools that raises a change of this size. More specifically, it will know CEIP Puig de na Fàtima that working to ensure inclusive education based in creativity, emotions and critical spirit of children.

Key Words: Learning environment, active education, creative education, emotional education, inclusive education

Índex

1. Introducció	Pàg. 5
2. Objectius	Pàg. 6
3. Metodologia utilitzada	Pàg. 6
4. Els Ambients d'Aprenentatge	Pàg. 6
4.1. Marc teòric dels Ambients d'Aprenentatge	Pàg. 6
4.1.1. Què són els Ambients d'Aprenentatge?	Pàg. 6
4.1.2. Ambients d'Aprenentatge: Noves metes educatives	Pàg. 9
4.1.3. Característiques dels Ambients d'Aprenentatge	Pàg. 15
4.2. Un cas real: CEIP Puig de na Fàtima	Pàg. 20
5. Conclusions: els Ambients d'Aprenentatge i l'educació inclusiva	Pàg. 31
6. Referències bibliogràfiques	Pàg. 36

1. Introducció

De cada cop més, s'entén l'educació com un procés que va més enllà dels aspectes purament acadèmics. Això, ens permet evolucionar cap a un model pedagògic que posa èmfasi a atendre l'infant des d'una perspectiva integral i global. D'aquesta forma, es tindran en compte totes i cada una des les dimensions de l'infant, ja sigui a nivell cognitiu, afectiu o bé social. Ara bé, aquesta nova perspectiva ve acompanyada de la necessitat de posar en marxa noves pràctiques educatives que permetin dur a terme un aprenentatge globalitzat i significatiu que, al mateix temps, reconegui noves formes d'organitzar els centres escolars per tal d'assolir els objectius que es planteja.

A partir d'aquí i davant la necessitat de crear alternatives basades en una educació activa, emocional i creativa, apareixen els Ambients d'Aprenentatge, a través dels quals tot l'alumnat podrà gaudir d'un procés d'aprenentatge basat amb vivències i experiències úniques.

Tot i que encara és complicat trobar escoles alternatives a una educació de caràcter tradicional, de cada cop més són els centres escolars que decideixen explorar nous camins per tal de satisfer a tots els seus infants. Més concretament, ens trobem amb el CEIP Puig de na Fàtima, on he tingut l'oportunitat de realitzar les pràctiques de pedagogia, les quals m'han servit per conèixer el funcionament d'una escola basada en l'aprenentatge de tots i totes sense excepcions.

El fet de poder seleccionar un centre educatiu que cobris tot una sèrie de factors vinculats als meus interessos professionals i personals, m'ha permès seguir investigant sobre els Ambients d'Aprenentatge, la qual cosa m'ha ajudat a realitzar el present treball des d'un punt de vista més personal. A més, parlem d'una escola especial, ja que, és allà on he passat molta part de la meua infància. Tot i el pas del temps, segueix mantenint la seva essència familiar però, alhora, s'ha transformat en una escola molt diferent a la que jo recordava. No obstant, el fet de poder presenciar aquest canvi encara m'ha fet obrir més els ulls per acabar-me de convèncer de que el canvi és totalment necessari.

Per tot això, el present treball compta, en primer lloc, amb una fonamentació teòrica que explica els aspectes clau necessaris per entendre el funcionament dels Ambients d'Aprenentatge, així com els seus objectius, característiques i reptes. Es tracta d'entendre el per què dels ambients d'aprenentatge i reflexionar sobre aquesta pràctica educativa. En segon lloc, entrarem dins els Ambients d'Aprenentatge del CEIP Puig de na Fàtima per tal d'observar com s'organitzen i funcionen els espais. Finalment, i com a conclusió del treball, es pretén reflexionar sobre aquesta pràctica educativa i el seu nivell d'inclusió.

2. Objectius

Aquest treball final de grau planteja un seguit d'objectius. Aquests són:

- Conèixer els aspectes que defineixen els Ambients d'Aprenentatge.
- Valorar una educació basada amb la creativitat, les emocions i la construcció de la personalitat per fer front a futurs obstacles.
- Reflexionar i valorar els aspectes positius que s'aconsegueixen a través d'aquesta pràctica educativa.

3. Metodologia utilitzada

La metodologia requerida per tal de realitzar el present treball ha constatat de les següents fases:

- Investigació i recerca bibliogràfica per tal de recopilar informació referida als Ambients d'Aprenentatge.
- Realització d'un estudi de cas basat en l'observació i un diari de pràctiques durant aproximadament tres mesos.

4. Els Ambients d'Aprenentatge

4.1. Marc teòric dels Ambients d'Aprenentatge

4.1.1. Què són els Ambients d'Aprenentatge?

Definir el concepte *Ambient d'Aprenentatge* no és senzill, sinó que ens trobem davant un fenomen molt complex que precisa d'un anàlisi previ de cada un dels termes que el conformen. Això, ens permetrà realitzar una aproximació més exhaustiva del seu significat dins l'àmbit educatiu.

Etimològicament parlant, la paraula *ambient* procedeix de llatí *ambiens*, *-entis* i té el significat de *envolta* o *a prop*. Actualment, el concepte *ambient* fa referència a varis significats, alguns d'ells són:

- 1) *Atmosfera o aire que es respira o envolta als éssers vius,*
- 2) *Conjunt de circumstàncies o factors físics, químics o biològics que envolten a un ésser viu i influeixen en el seu desenvolupament i comportament,*
- 3) *Condicions i característiques que envolten un lloc, col·lectivitat o*

època, 4) Situació o circumstància que envolten un lloc provocant una sensació general determinada. (Oxford Dictionaries, 2015)

Un cop llegides les definicions podem extreure una conclusió clara: el verb *envoltar* és clau per entendre que és l'*ambient*. Per tant, si transportem aquesta informació a un marc educatiu on l'objectiu màxim de l'aprenentatge és aconseguir el ple i autèntic desenvolupament de l'infant a partir de les seves necessitats i manifestacions personals (Wild, 2002, 38), podem definir l'*ambient d'aprenentatge* com l'atmosfera dissenyada o creada amb la finalitat de garantir un conjunt de factors que envolten l'aprenentatge dels individus que hi formen part, influint en el seu desenvolupament i comportament personal i possibilitant la satisfacció de les seves pròpies necessitats.

Els múltiples significats i les diferents perspectives que corresponen al concepte *ambient* ens obliguen a entendre-lo com un fenomen complex que agrupa varies dimensions, les quals influiran al significat d'Ambient d'Aprenentatge. Per tant, segons Sauv  (1994, 21) citat per Duarte (2003, 99), l'*ambient* reuneix tot un conjunt de dimensions que ens ajudaran a entendre la globalitat del concepte dins l'àmbit educatiu. Aquestes són:

- L'ambient com a *problema* amb l'objectiu de solucionar. Es tracta d'identificar problemes ambientals un cop l'alumne/a ja s'ha apropiat de coneixements relacionats amb la investigació, avaluació i accions ambientals.
- L'ambient com a *recurs* amb l'objectiu d'administrar. Fa referència al patrimoni biològic col·lectiu, associat a la qualitat de vida. Per ser un recurs, l'ambient es degrada i s'esgota, per tant s'ha d'aprendre a administrar-lo atenent a una perspectiva de desenvolupament sostenible i de participació equitativa.
- L'ambient com a *naturalesa* amb l'objectiu d'apreciar, respectar i preservar. Suposa el desenvolupament d'una alta sensibilitat cap a la naturalesa i el seu coneixement.
- L'ambient com a *biosfera* amb l'objectiu de conuiuure junts per molt de temps. Suposa reflexionar en una educació global, que implica la comprensió de diferents sistemes interrelacionats: físics, biològics, econòmics i polítics. També suposa l'interès per les distintes cultures i emfatitza el desenvolupament d'una comunitat global.
- L'ambient com a *medi de vida* amb l'objectiu de conèixer i administrar.  s l'ambient quotidià de cada un dels espais de l'home: escolar, familiar, laboral i oci.  s l'ambient propi per desenvolupar el sentiment de pertinència.

- L'ambient *comunitari* amb l'objectiu de participar. Fa referència a un mitjà de vida compartit, solidari i democràtic.

Seguint en la mateixa línia, Duarte (2003, 99) ens concreta una mica més, afirmant que l'ambient sorgeix a partir de *“la interacció de l'home amb l'entorn natural que l'envolta”*. Dins aquest entorn natural hi podríem incloure totes les dimensions a les quals hem fet referència anteriorment. Per tant, l'*ambient* no només és un espai físic que ens rodeja, sinó que va més enllà i té en compte tot aquell conjunt d'interaccions humanes que fan possible la seva existència. A més, el mateix autor (2003, 104) assenyala que els Ambients d'Aprenentatge constitueixen un nou plantejament, entenent l'escola com un *“sistema obert, flexible i dinàmic, facilitador de l'articulació de tots els integrants de la comunitat educativa: mestres, estudiants, pares, directius i comunitat en general”*.

A partir d'aquí, si entenem el concepte d'*ambient* com un fenomen que va més enllà d'allò físic o material i extrapolem aquest significat a l'àmbit educatiu, ens adonarem que els ambients d'aprenentatge no només es basen en el medi físic o amb l'espai arquitectònic, sinó que les interaccions que es donen dins aquest espai i la relació amb la cultura i la societat són essencials. Per tant, sense aquestes no hi ha aprenentatge.

Duarte (2003, 102) conclou dient que els ambients d'aprenentatge són aquells espais que *“possibiliten la comunicació i les relacions amb altres persones, ofereixen materials i activitats que estimulin la curiositat, la capacitat creadora i el diàleg, permetin l'expressió lliure d'idees, interessos, necessitats i estats d'ànim de tots.”*

Per altre lloc, Guardia (2012, 28) defineix els ambients d'aprenentatge com *“àmbits escolars de desenvolupament humà que el potencien a través de tres dimensions: la socioafectiva, la cognitiva i la física o creativa, amb el propòsit de que els infants adquireixin uns aprenentatges essencials per a la vida i així es formin de manera integral.”*

També, podem definir els ambients d'aprenentatge com aquells espais que són *“dissenyats pel docent amb una intencionalitat pedagògica, orientada a que l'estudiant pugui utilitzar tots els recursos que li proporciona l'ambient per adquirir coneixements, desenvolupar capacitats, habilitats i actituds que li permetin intervenir satisfactòriament a dins els contextos de la seva realitat.”* (Nagles et al., 2012, 27).

Otálora (2010, 74) defineix un ambient d'aprenentatge com un *“espai estructurat en el que s'articulen diversos elements i relacions necessàries per aconseguir un objectiu”*. Els elements i relacions per l'autora són els següents:

- *L'agent educatiu i l'educand*: El primer és aquell que dissenya l'activitat educativa. L'educand és qui l'aprèn i la desenvolupa.
- *L'objectiu central, les activitats plantejades per l'agent educatiu i les operacions i estratègies que utilitzen els educands per afrontar les activitats*.
- *Artefactes culturals*: context, ús del llenguatge, modalitats d'intervenció, els materials, els llocs i el temps on es desenvolupa l'activitat.
- *Concepcions i intencionalitats dels agents educatius i dels educands*: tots els elements anteriors es desenvoluparan en funció del coneixement que es vol ensenyar, de com es vol ensenyar i dels objectius que es volen assolir.

Amb tot això, podem confirmar que un ambient d'aprenentatge és un “*escenari complex i dinàmic que canvia amb el temps, que és flexible a les necessitats dels educands o dels agents educatius, els quals es poden enriquir.*” (Otálora, 2010, 76).

Tot aquest conjunt de definicions que hem anomenat, ens obliguen a considerar el terme *ambient* des d'una perspectiva pluridimensional, ja que, està conformat per varis factors: físics, socials, culturals, psicològics o pedagògics. A més, cal afegir que, tots aquests factors seran els que condicionaran o possibilitaran que l'ésser humà experimenti situacions socials, culturals i processos pedagògics pel que assolirà aprenentatges (Irais, 2014, 64).

Per tant, podem establir que un ambient d'aprenentatge és un procés pedagògic que sorgeix a partir de la interacció dels següents elements: un espai arquitectònic potenciador d'aprenentatges i un espai contribuïdor d'interaccions socials i interpersonals.

Més endavant, desenvoluparem de forma més detallada quines són les característiques dels ambients d'aprenentatge. No obstant, abans és important remarcar quines són les seves metes educatives, així com la importància que té a dia d'avui formar part d'un sistema educatiu actiu, capaç de respondre a qualsevol repte que li encomana la societat del moment.

4.1.2. Ambients d'Aprenentatge: noves metes educatives

L'arribada dels *Ambients d'Aprenentatge* han suposat una transformació pedagògica significativa dins el sistema educatiu actual, ja que tenen com a finalitat fer front a les noves demandes de la realitat que ens envolta, atenent sempre a les necessitats de l'infant. Per tant, parlem d'un canvi i un progrés molt positiu dins les nostres escoles, fent que totes les persones que hi conviuen i que hi participen també se'n puguin beneficiar.

Per això, tot i que els *Ambients d'Aprenentatge* han arribat tímidament als centres educatius, tenen una missió clara. Aquesta, consisteix en fer front als nous reptes que, actualment, se'ns presenten diàriament. Per aconseguir-ho, és necessari un model educatiu on l'aprenentatge es vegi des d'una perspectiva completament diferent a la que ha contemplat i contempla l'escola tradicional. D'aquesta forma, es substitueixen els mètodes enciclopèdics i purament memorístics per altres que et permeten adquirir el coneixement de forma constructiva i significativa, atenent a una perspectiva integral de l'infant.

Segurament, si ens posem a recordar la nostra etapa escolar, la gran majoria de nosaltres estariem d'acord en que hem format part d'una escola caracteritzada per la competitivitat, la obediència i la importància dels resultats (quantitatius) envers al procés, la llibertat i el respecte a la naturalesa del nin/a. Possiblement, també recordarem una escola selectiva, i estructurada per grups quant més homogenis millor. Si seguim fent memòria, coincidirem en la distribució de les aules, composades per fileres de taules i cadires estàtiques dirigides cap al docent. Aquest, es centrava sobretot en recitar el temari que, un cop donat, l'alumnat havia de memoritzar per passar una prova final. Aquesta prova es convertia en una nota numèrica que, suposava la felicitat de l'infant en el cas de que fos alta o la seva frustració en el cas contrari.

Aquest model que recordem del nostre passat on la comprensió, i la reflexió era escassa, encara segueix vigent a l'actualitat. Per tant, encara estam rodejats d'un model educatiu que superposa l'aprenentatge memorístic per sobre l'aprenentatge significatiu i emocional.

De fet, Wild (2002, 9) descriu sorpresa que, actualment, tot i els canvis que ha sofert la societat, la gran majoria d'escoles actuals encara s'entenen com a sistemes on es fa *“èmfasi a l'obediència, als treballs repetitius, els exercicis premeditats, a la memorització de conceptes abstractes; on des d'edats primerenques els nins estan sotmesos a la voluntat dels adults durant llargues hores d'immobilitat física; les activitats “creatives” són dirigides i fins i tot l'educació física condueix a la competitivitat”*. En definitiva, es tracta d'un model que no dona resposta a les necessitats de l'infant, reduint la seva autonomia i iniciativa personal i donant lloc al foment de la competitivitat.

Tal vegada a través dels anys ha anat minvant la força d'aquesta pràctica educativa i de cada cop més apostem per una educació diferent, ja que, ens autoconvecem de forma progressiva de que no és l'escola que volem pels infants d'avui dia. Això fa que, de cada cop considerem més seriosament la necessitat de canviar el sistema educatiu per un model basat amb l'equitat, l'amor i la consideració de l'infant des d'una perspectiva humana i integral.

Davant aquest canvi de perspectiva, l'escola tradicional ja no és capaç de cobrir les necessitats de l'infant, el qual es mou i interacciona dins una societat líquida i globalitzada que canvia constantment i ràpidament. Això fa que, diàriament arribi a les nostres mans una gran quantitat d'informació, la qual hem de saber destriar i manejar correctament. A més, el món canvia tan dràsticament que els coneixements aviat queden desfasats, fet que ens porta a assolir nous coneixements de manera molt ràpida.

Delors (1996, 11) ens parla de les tensions a les quals ens hem d'afrontar i per tant, per a les quals hem de preparar als infants del segle XXI. Algunes d'elles són la tensió entre allò mundial i allò local, ja que, a causa de la mundialització les persones ens hem de convertir poc a poc en ciutadans del món però sense perdre les arrels. També, sorgeixen tensions entre allò que denominem com a llarg termini i curt termini perquè cada cop més predomina allò efímer i instantani, on les opinions demanen respostes i solucions ràpides.

Davant la necessitat de fer front a aquest món que està contínuament en moviment, és necessari canviar la cultura escolar i pensar en una escola oberta, de tots i per a tots, capaç d'afavorir i respectar a cada un dels infants que acull. Estem parlant d'una escola activa, la qual farà front a noves metes educatives, Wild (2002, 8) ens proposa les següents:

- Escola on els alumnes aprenguin a aprendre per garantir el seu èxit en un futur.
- Escola que fomenti la capacitat de creació, d'iniciativa pròpia i la flexibilitat davant noves situacions.
- Escola que fomenti una seguretat emocional com a protecció davant situacions canviants.
- Escola on es creïn noves expressions estructurades de relacions humanes.

Seguint en la mateixa línia, Delors (1996, 16) veu la necessitat de crear una escola capaç d'afrontar-se als següents principis:

Es tracta d'aprendre a viure junts coneixent millor als altres, la seva història, les seves tradicions i la seva espiritualitat i, a partir d'aquí, crear un esperit nou que impulsi la realització de projectes comuns o la solució intel·ligent i pacífica dels inevitables conflictes, gràcies a la comprensió de que les relacions d'interdependència són cada vegada majors.

Tot aquest seguit de metes són les que assumiran els Ambients d'Aprenentatge, els quals vetllaran per l'educació humana dels infants. A més, a través del disseny d'Ambients d'Aprenentatge es crearan espais educatius significatius, capaços de desenvolupar les competències dels nins i nines. Segons Otálora (2010, 76) un espai educatiu és significatiu quan *“promou els principals sentits de l'educació: l'aprenentatge i el desenvolupament humà”*. A partir d'aquí, la mateixa autora estableix que un ambient d'aprenentatge significatiu és aquell que crea:

- *Situacions que afavoreixin contextos complexes d'interacció.* Són els que, segons l'autora, permeten una relació activa dels infants amb el món. Segueix dient que, es tracta de crear un context d'interacció ric i complex amb les majors possibilitats d'intercanvi entre els educands, els agents educatius, els objectes, etc. Aquesta interacció es pot veure beneficiada a través de: la resolució cooperativa de problemes, els infants ensenyen a altres nins les pràctiques culturals, l'elecció de rols per part dels nins, implementació de preguntes per enriquir la situació, utilitzar instruments de la cultura (dibuixos, cançons, mapes, diaris locals, etc.), etc.
- *Situacions intensives que exigeixin la solució de problemes relacionats amb metes de la cultura.* Es tracta d'escapar de la rutina i plantejar problemes on la resposta no sigui immediata, sinó a través de l'anàlisi, la selecció de dades i la seva confrontació per arribar a una estratègia que ens doni la solució. (Luria & Tsvetkova, 1981, citat a Otálora, 2010, 84). Per tant, els espais educatius significatius requereixen activitats noves, així com metes rellevants de la cultura per tal de enfortir la identitat cultural i el seu sentit de permanència
- *Situacions estructurades al voltant d'objectius centrals i específics.* Parlem de situacions on cada una de les seves activitats està dirigida en aconseguir metes d'aprenentatge específiques, les quals giren entorn a un objectiu d'aprenentatge ampli.
- *Situacions extensives que permetin manipular nivells de complexitat.* El coneixement dels infants no és estàtic, per tant crearem situacions reiterades on l'agent educatiu podrà observar el progrés de l'infant en quant a necessitat d'intervenció, seguiment de les estratègies i avanços relatius a l'objectiu. Per això, s'ha de contar amb diferents nivells de complexitat en funció de la comprensió de l'infant.
- *Situacions que exigeixin múltiples competències.* Un espai educatiu serà significatiu quan permeti utilitzar a l'infant múltiples competències.

En tot això, podríem confirmar que estam davant un sistema educatiu capaç de formar persones crítiques i reflexives, capacitades per participar i construir tot un conjunt de competències que posarà en funcionament davant qualsevol situació. Per tant, l'escola que volem és aquella capaç d'afrontar tot una sèrie de reptes que, al mateix temps, són els objectius que es proposen els Ambients d'Aprenentatge. A continuació les desenvoluparem.

En primer lloc, els Ambients d'Aprenentatge permetran considerar l'alumnat des d'una perspectiva integral. D'aquí a que el seu propòsit es basi en desenvolupar i potenciar les tres dimensions essencials: la socioafectiva, la cognitiva i la física-creativa. També, tindran com a propòsit que els subjectes adquireixin uns aprenentatges essencials per a la vida gràcies a la formació integral (Guardia, 2012, 28). Cal dir que, dins la dimensió socioafectiva hi trobem els valors, actituds, sentiments i les emocions. Pel que fa la dimensió cognitiva hi trobem les nocions, proposicions, els conceptes i els arguments. Per últim, la dimensió física o creativa fa referència a la comunicació, la capacitat de crear o innovar (Guardia, 2012, 37). Per tant, el model educatiu que desitgem és aquell que, segons Delors (1996) es basa en quatre pilars:

- *Aprendre a conèixer*: suposa aprendre a aprendre.
- *Aprendre a fer*: competències que capacitin a l'alumne/a a fer front a un gran nombre de situacions.
- *Aprendre a viure junts*: comprendre a l'altre, respectar els valors del pluralisme, etc.
- *Aprendre a ser*: formació de la pròpia personalitat, de l'autonomia i la responsabilitat personal.

El desenvolupament integral de l'alumnat ens porta, en segon lloc, a considerar els Ambients d'Aprenentatge com a promotors de l'educació emocional. Delors (1996, 7) ja definia l'educació com "*l'instrument indispensable per a que la humanitat pugui progressar cap als ideals de la pau, llibertat i justícia social*". Com ja hem dit anteriorment, és imprescindible que l'educació vagi més enllà dels coneixements purament teòrics, ja que, les persones ens movem a través de les emocions. Per tant, és important tenir-les en compte a l'hora d'aprendre. Bisquerra (2003, 22) defineix la competència emocional com el "*conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds necessàries per comprendre, expressar i regular de forma apropiada els fenòmens emocionals*". A més, l'autor fa la següent divisió en quan a competències emocionals:

- *Les capacitats d'autoreflexió*: identificar les pròpies emocions i regular-les de forma apropiada.

- *L'habilitat de reconèixer allò que els altres estan pensant i sentint: habilitats socials, empatia, etc.*

Tradicionalment, l'educació en base a les emocions no ha tingut el valor ni la importància que comença a tenir a dia d'avui. De fet, “*conèixer les pròpies emocions, la relació que tenen amb els nostres pensaments i comportaments hauria de ser un dels objectius de l'educació.*” (Bisquerra, 2003, 26). D'aquesta forma, atendríem als infants des d'una perspectiva integral i humana, capacitant-los per a la vida. A més, si tenim en compte els Ambients d'Aprenentatge des d'una metodologia flexible i oberta permetrem que els infants desenvolupin tot un seguit de competències emocionals bàsiques per a la vida. Parlem d'empatia cap als altres, de cooperativitat, de l'automotivació, etc. Per tant, la creació d'un sistema educatiu basat en la construcció de la personalitat dels alumnes suposarà concebre l'educació com a via per a la construcció d'una persona moral i autònoma capacitada per afrontar la realitat que l'envolta. Per això, no volem educar a tothom per igual, la importància radica en educar persones diferents, les quals viuran en societat i es respectaran mútuament gràcies a la construcció d'una personalitat consolidada.

En tercer lloc, a l'hora de tenir en compte la perspectiva integral de l'alumnat, l'educació del segle XXI fa front a un nou desafiament: la creativitat. Aquesta és la que permetrà l'adquisició “*d'habilitats com el pensament reflexiu, flexible, divergent, solució independent i autònoma de problemes, habilitats d'indagació, etc.*”. A més, “*permet apuntar als propòsits que corresponen a les exigències d'una societat travessada pel paradigma de la complexitat.*” (Klimenko, 2008, 195). Els Ambients d'Aprenentatge aniran enfocats al desenvolupament de la creativitat, ja que, a l'hora de dissenyar-los es tindran en compte les següents premisses (Klimenko, 2008, 205):

- *Fomentar la relació amb el món exterior: observar, notar, recordar, comparar, etc., amb la finalitat de facilitar una formació de les representacions mentals més riques i variades.*
- *Proporcionar a l'estudiant una ensenyança reflexiva: on ell pugui adquirir les bases orientadores pel seu procés d'observació del món, dels objectes i de les seves accions.*
- *Fomentar l'adquisició de diversos llenguatges (musicals, dibuixos, símbols matemàtics, etc.)*
- *Promoure l'aprenentatge reflexiu i significatiu.*
- *Propiciar l'autoreflexió conscient o l'avaluació autoreflexiva.*
- *Crear condicions: per a la formació de l'hàbit d'esforç mental, potenciar l'alegria per*

aprendre i l'orgull dels objectius assolits

Un cops arribats fins aquí, cal destacar que a l'hora de dissenyar i planejar els Ambients d'Aprenentatge serà necessari tenir un compte una sèrie de característiques. Aquestes, seran desenvolupades a l'apartat que ve a continuació.

4.1.3. Característiques dels Ambients d'Aprenentatge

El disseny arquitectònic i l'organització espacial dels ambients d'aprenentatge

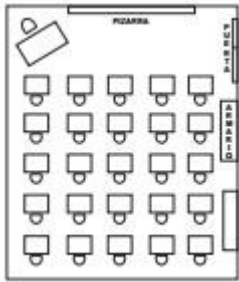
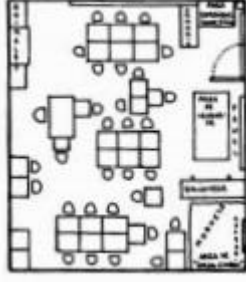
El disseny arquitectònic d'una escola fa referència a l'espai on es desenvolupen les interaccions entre totes les persones i els materials. En definitiva, és l'entorn que determina les condicions de la llum, el so, la temperatura, etc. (Loughlin & Suina, 2002, 18). Aquest entorn (espais i materials) influeix en el desenvolupament i aprenentatge dels infants. Per això, el docent ha de proporcionar un ambient on l'alumne/a es senti còmode i segur, on pugui experimentar i aprendre tant de forma autònoma com amb interacció amb els altres. Tot això, implica l'oferiment d'uns recursos i d'uns materials pensats amb la finalitat de promoure la màxima harmonia durant el seu procés d'aprenentatge.

A l'hora de dissenyar un espai hem de tenir en compte com aprenen els nins i nines durant l'etapa d'infantil i de la primària. Segons De Pablo & Trueba (1994, 21-30) els infants aprenen quan interaccionen amb els altres, coneixen posant en acció tot el seu cos, aprenen jugant, imitant i formulant hipòtesis. Per tant, a l'hora de crear l'espai on els alumnes construiran els seus aprenentatges i la seva personalitat és vital tenir en compte aquestes característiques. A més, a l'hora de dissenyar l'espai arquitectònic ho haurem de fer tenint en compte la perspectiva de l'infant, ja que, a l'hora de definir un espai no és el mateix fer-ho des de l'altura d'un adult que la d'un/a nin/a. Per exemple, a les escoles és freqüent veure com els infants molts cops no arriben al lloc on han de col·locar els materials que han utilitzat. Això, no fa més que disminuir la seva autonomia i augmentar la dependència respecte de l'adult.

L'organització espacial ideal no existeix, sinó que sempre variarà en funció de les característiques dels nins i nines. Es tracta de crear un ambient amb identitat pròpia, partint sempre dels interessos dels alumnes. Per això, tal i com indiquen De Pablo & Trueba (1994, 44) "*és tan important la distribució de l'espai com la disposició dels elements que el configuren i li donen personalitat.*" A més, donen importància a crear espais que incitin a l'aprenentatge però que, al mateix temps, tinguin vida i personalitat.

Cano (1995) citat per Duarte (2003, 105) proposa una sèrie de principis basats en l'espai físic. Aquests són els següents:

Principi 1. L'ambient de la classe ha de possibilitar el coneixement de totes les persones del grup. Aquí proposa dues alternatives d'organització espacial molt interessants.

	
<p>Organització pròpia de l'Escola Tradicional</p> <p>1.Estructura de la comunicació: Unidireccional</p> <p>2.Activitats: Individuals, competitives, les mateixes per tothom, acadèmiques i programades.</p>	<p>Organització pròpia de l'Escola Activa:</p> <p>1.Estructura de la comunicació: Bidireccional</p> <p>2.Activitats: Diverses opcions, cooperatives, possibilitat d'activitats distintes i simultànies.</p>

Principi 2. L'entorn escolar ha de facilitar a tots i a totes el contacte amb diversos materials i activitats diverses que permetin reunir un ampli ventall d'aprenentatges cognitius, afectius i socials.

Principi 3. El medi ambient escolar ha de ser divers, atenent a que l'aprenentatge no només es desenvolupa entre les quatre parets de l'aula.

Principi 4. L'entorn escolar ha de permetre que les persones del grup es sentin acollides, en funció del seu estat d'ànim, expectatives i interessos.

Principi 5. L'entorn ha de ser construït activament per tots els membres que acull, veient-se reflectides les seves peculiaritats i la seva pròpia identitat.

En conclusió, tant el disseny arquitectònic com l'organització espacial dels recursos i el material variarà en funció de cada grup d'alumnes. Es tracta de dissenyar diferents ambients que estimulin l'aprenentatge dels nins i nines, al mateix temps que fomentin les relacions socials i aportin l'autonomia i la responsabilitat necessària dels infants envers l'entorn que els rodeja. No es tracta de crear espais unidireccionals, sinó de crear espais oberts capaços de rebre alumnes i d'oferir-los el desenvolupament de tot un conjunt de possibilitats tant a nivell cognitiu, social, creatiu com afectiu.

El paper del docent dins els Ambients d'Aprenentatge

El treball mitjançant els Ambients d'Aprenentatge necessita, en primer lloc, canviar la perspectiva del rol del docent. Per tant, la seva posició serà diferent, ja que, deixarà de ser la única font d'informació i el seu treball es centrarà en orientar els infants. Segons Duarte (2003, 101) “*el docent és el que defineix un clima estimulants, realitza preguntes desafiantes, propicia el feedback i l'ajuda necessària als seus alumnes i afavoreix la seva autoconstrucció d'aprenentatges*”. Més concretament, González, et al. (2012, 30) ens defineixen diferents perfils del docent, que són:

- *Com a professional expert en un camp disciplinar i científic*: es tracta de seleccionar els sabers disciplinaris que s'han d'ensenyar i traduir-los en metes d'aprenentatge.
- *Com a pedagog expert del desenvolupament humà*: es basa en reconèixer les potencialitats i dificultats dels estudiants d'acord al seu nivell de desenvolupament, organitzar i animar situacions d'aprenentatge que despertin l'interès per aprendre, etc.
- *Com actor clau que lidera i gestiona el desenvolupament organitzacional*: es tracta de generar propostes acadèmiques des de la interdisciplinarietat creant un eix transversal i desenvolupar ambients d'acord amb el món d'avui en dia.
- *Com a docent que integra xarxes acadèmiques i treball en equip*: passa per establir acords que concretin l'estratègia curricular, les accions pedagògiques, etc.
- *Com a actor clau que vincula la comunitat als processos escolars*: es tracta d'educar per conviure amb la diversitat social, ja sigui a través d'establir contactes amb altres sectors de la comunitat, mantenir una comunicació permanent amb els pares, vincular-los al context educatiu, etc.
- *Com a líder social que articula i atraca el món escolar al context local i regional*: en definitiva, educar en la participació democràtica, la resolució de conflictes i la cultura dels drets humans.
- *Com educador que prepara noves generacions per el nou mil·lenni*: té a veure amb generar oportunitats d'aprenentatge per el desenvolupament del pensament crític, l'autonomia, la creativitat, la innovació, i l'esperit emprenedor per solucionar problemes.

Tal i com podem observar, el nou docent té una gran quantitat de tasques que van més enllà de la seva aula. Es tracta d'aconseguir que cada un dels seus alumnes assoleixi una personalitat,

una determinada forma de pensar per tal de que pugui beneficiar a la societat.

Dins l'Ambient d'Aprenentatge el docent facilitarà activitats i projectes d'acord amb l'interès que té l'infant, ajudarà quan sigui necessari i es retirarà quan cregui oportú. El professor anirà passejant per tot l'ambient atenent als alumnes i als grups, sense interferir en l'autogovern del nin o nina. A més, prepararà excursions, experiències de treball, etc. (Wild, 2002, 92). Específicament, dins una escola activa volem aquell docent que:

No segueix un pla fixe d'estudis. No corregeix contínuament els errors dels nins. Evita ensenyar directament, més bé senyala camins que permetin l'autoensenyança. No tracta d'intimidat als alumnes. No compara els nins entre ells. No suprimeix les manifestacions de la vitalitat del nin. (Wild, 2002, 91).

El paper dels alumnes

L'alumnat és el vertader protagonista de l'Ambient d'Aprenentatge. Gràcies als infants, aquest es convertirà en un espai significatiu i dotat d'interacció social. Aquesta interacció es veu encara més afavorida si els ambients permeten la circulació d'agrupaments internivelars. Per Ascaso & Cabrero (2010, 36), això suposa tot una sèrie de beneficis per l'alumnat, alguns d'ells són:

- Suposa educar a l'infant des d'una base de col·lectivitat on tot és de tots, ajudant així a superar l'egocentrisme.
- Afavoreix l'aprenentatge entre els altres, fomenta també la cooperació.
- Fomenta l'autonomia del nin respecte a l'adult.
- Afavoreix el diàleg, l'escolta i la consideració de diversos punts de vista per arribar a una conclusió.

A partir d'aquí, és important que els nins i nines actuïn i interaccionin a través de grups internivelars. No obstant, també resulta vital que, la creació dels ambients, permetin un desenvolupament progressiu de les seves etapes. Cal destacar que, la psicologia evolutiva permet establir quines són les característiques de cada infant segons el seu moment evolutiu. Per això, crearem espais que respectin aquestes característiques. Per tant, segons Wild (2002, 57) el paper de l'infant es basarà en "*actuar, interactuar, construir, jugar i expressar-se de forma espontània i fluida.*" Tot això, tant pot dur-se a terme de forma individual com grupal.

Wild (2002, 67) resumeix el comportament dels infants dins els Ambients d'Aprenentatge de la següent forma:

- Els nins i nines prenen decisions dins l'ambient, on s'inclouen límits clars.
- Els infants conviuen amb altres infants que treballen, juguen, es mouen, parlen, manipulen, etc.
- Les regles de comportament són elaborades pels alumnes a través de l'autogovern, constituint una assemblea de nins i nines.
- Els grups d'alumnes són mixtes: grans amb petits, homes en dones, diferents ètnies, etc.

En conclusió, podem afirmar que l'infant necessita un espai equipat de material que l'ajudi a desenvolupar-se tant individualment com socialment. A més, es tindrà en compte la importància d'aprendre a través de grups de diferents edats.

L'avaluació

El fet de considerar a l'alumnat com a subjecte actiu del seu propi procés d'aprenentatge, fa que l'avaluació necessiti una reactualització. Aquesta, ja no és considerada només com un resultat final del procés, sinó que es contempla com una forma més per aprendre.

Més enllà de l'avaluació purament quantitativa, els Ambients d'Aprenentatge demanen un tipus d'avaluació més bé qualitativa. De cada vegada més, l'avaluació cobra més importància dins el procés educatiu. De fet, alguns autors ja enfoquen l'avaluació des d'una perspectiva diferent, entesa com una eina que forma part del procés d'aprenentatge. En aquesta línia, Sanmartí (2010) contempla diferents perspectives de l'avaluació, atorgant a aquesta un paper fonamental a l'hora d'adquirir nous coneixements.

En primer lloc, Sanmartí (2010, 5) fa referència a una funció reguladora de l'avaluació, la qual la considera com *“una de les condicions bàsiques per aprendre a aprendre, i per ser més autònom aprenent.”*. A partir d'aquí, segons l'autora, la capacitat d'autoregular-se comporta tres finalitats: conèixer els objectius de l'activitat per tal de que l'alumnat tingui clara la seva finalitat, donar importància a planificació de l'acció i no només al resultat final i, finalment compartir criteris d'avaluació a fi de que l'alumnat en tot moment conegui com serà avaluat.

En segon lloc, Sanmartí (2010, 19) ens parla de l'avaluació vista com una activitat per comprovar el que s'ha après. Aquesta, tindrà la finalitat de *“comprovar si s'han assolit els objectius i identificar el que encara falta per aprendre”*. A més, l'avaluació girarà entorn a les competències per tal de *“reconèixer si l'alumnat és capaç de mobilitzar els diferents tipus de sabers, de manera interrelacionada, en l'actuació. És a dir, si és capaç de resoldre problemes oberts, reals, complexos i productius.”*

Finalment, cal destacar que l'avaluació va més enllà de posar una simple nota numèrica. Per això, es proposen noves formes d'avaluar que respecten els principis de l'escola activa. Es tracta dels *informes pedagògics*, els quals reflecteixen les actituds socials dels infants, les activitats realitzades basades en la comunicació i expressió verbal, les activitats en les àrees de lectura, escriptura, ortografia, redacció i gramàtica, els seus treballs amb materials de càlcul, etc. A més, els informes consten d'un espai buit on els pares poden anotar les observacions que considerin pertinents sobre el seu fill, els mestres, l'escola, etc. Per últim, és important remarcar que els alumnes, a mesura que van creixent, participen de l'elaboració del seu propi informe incrementat així les seves responsabilitats (Wild, 2002, 87).

En definitiva, no es tracta de crear un sistema competitiu on hi ha alumnes “destacats” i d'altres “invisibles”, sinó que avaluar consisteix en apreciar les capacitats de cada un i identificar possibles formes per millorar. Però, per poder millorar és fonamental que l'individu conegui les seves virtuts i talents, fet que li permetrà créixer i millorar com a persona.

4.2. Un cas real: CEIP Puig de na Fàtima

Fins el moment, la realització i l'anàlisi d'un marc teòric sobre els Ambients d'Aprenentatge ens ha estat útil per conèixer el que són, les seves característiques i allò que pretenen aconseguir. Per tant, ens ha donat la possibilitat de tenir una visió general sobre un plantejament educatiu dotat de canvis i transformacions, adequats a la nova societat de la informació. No obstant, l'anàlisi d'un cas real ens ajudarà a aproximar-nos i entendre més detalladament una possible forma de funcionar a través dels Ambients d'Aprenentatge.

Més concretament, ens centrarem amb el CEIP Puig de na Fàtima. Es tracta d'una petita escola d'infantil i primària situada al municipi de Puigpunyent on, enguany, han començat a treballar a través dels Ambients d'Aprenentatge.

El fet de tenir la possibilitat de realitzar les pràctiques de pedagogia al CEIP Puig de na Fàtima durant tres mesos aproximadament, m'ha permès analitzar amb profunditat com s'ha produït aquest canvi de metodologia.

Més concretament, l'*estudi de casos* que he realitzat durant el període de pràctiques m'ha permès investigar sobre el funcionament dels Ambients d'Aprenentatge dins el CEIP Puig de na Fàtima. Recordem que, segons Eisenhardt (1989) citat a Martínez (2006, 174) l'estudi de casos és “*una estratègia d'investigació dirigida a comprendre les dinàmiques presents dins contexts singulars*”. A més, Chetty (1996) citat a Martínez (2006, 175) posa de manifest que

l'estudi de casos és una “*metodologia rigorosa*” que:

- És adequada per investigar fenòmens als quals es cerca donar resposta a com i per què ocorren.
- Permet estudiar un tema determinat.
- Permet estudiar els fenòmens des de múltiples perspectives i no des de la influència d'una sola variable.
- Permet explorar de forma més profunda i obtenir un coneixement més ampli sobre cada fenomen.

Cal afegir que, per dur a terme aquest estudi he utilitzat diverses tècniques de recollida d'informació com ara l'observació i participació diària com a suport dins les aules i un diari de pràctiques. A partir d'aquí, Martínez (2007, 33) descriu l'observació com “*l'estudi d'un fet de forma detallada, concentrant l'atenció a allò que ens proposem conèixer*”. Per tant, el meu procés d'observació ha consistit en entrar i participar dins tots els ambients de l'escola per tal de poder estudiar de forma detallada tot allò referit a la nova metodologia. A més, com a practicant de Pedagogia, he tingut la possibilitat de conèixer l'organització del centre en quant a espai i temps. Per últim, pel que fa a la recollida d'informació, experiències i dades significatives he anat emplenant un diari de pràctiques on es veu reflectit el dia a dia de l'escola.

Un cop descrites les tècniques utilitzades durant el període de pràctiques al CEIP Puig de na Fàtima, definirem i detallarem aquells aspectes de l'escola més significatius i rellevants.

Breu introducció: Temps de canvis i il·lusions

El CEIP Puig de na Fàtima està situat al municipi de Puigpunyent. Es tracta d'un municipi on la majoria de la població pertany a una classe mitjana o alta i compta amb un percentatge important d'immigrants procedents de la comunitat europea. També, hi ha famílies procedents de llatinoamèrica. A més, és una escola pública que ofereix la possibilitat de cursar-hi tota l'etapa d'infantil i la de primària i acull a tots els alumnes que viuen tant a Puigpunyent com a Galilea. L'escola és d'una sola línia. No obstant, el curs de primer es troba dividit en dues línies a causa de l'elevat nombre d'alumnat. En total, l'escola compta amb 181 alumnes aproximadament i un total de 20 docents.



¹ **Imatge panoràmica del municipi de Puigpunyent.** És important tenir en compte els recursos naturals i ambientals que ofereix el poble, fet que permetrà una relació positiva entre l'entorn i l'escola.

Aquest any, el CEIP Puig de na Fàtima ha decidit dur a terme una transformació educativa complexa, al mateix temps que valuosa i esperançadora. Per tant, són temps de canvis per l'escola, canvis plens de dubtes i incerteses, però a la vegada canvis amb un propòsit important: dissenyar una escola de qualitat, oberta i transparent capaç de donar la benvinguda a tots els seus integrants i preparada per garantir a tot l'alumnat l'oportunitat de dotar de significat els seus aprenentatges. En definitiva, es tracta d'una escola que cerca el camí i lluita per garantir la possibilitat d'*aprendre a aprendre*, a través d'un currículum comú, obert i flexible per a tots. Per tant, es tracta d'un canvi que necessita dedicació, temps i il·lusió.

Abans d'incloure aquest canvi, el CEIP Puig de na Fàtima visità diferents escoles que ja treballaven a través dels Ambients d'Aprenentatge. Entre d'elles, destaca El Martinet². Aquesta, per la seva originalitat i la seva forma de concebre l'educació, es convertí en un referent d'inspiració pel claustre del CEIP Puig de na Fàtima. I la veritat és que, després d'investigar una mica aquesta escola i algunes de les mestres que hi treballen no és d'estranyar. Són autèntiques professionals de l'educació que creuen amb el que fan i s'esforcen per innovar i millorar dia a dia per garantir una educació digne a tots els seus infants. A partir d'aquí i baix el lema "*Amb les Mans*", el CEIP Puig de na Fàtima decideix crear nous camins.



"*Amb les mans*", així és com es defineix l'escola. Significa activitat, moviment, aprendre fent i experimentant. Significa Escola Activa.

¹ Imatge extreta de: <http://www.ajpuigpunyent.net/>

² Web del Martinet: <https://sites.google.com/a/xtec.cat/escola-martinet/>

Ara, la decisió està presa i això només és el principi d'un llarg trajecte, el qual s'anirà perfeccionant amb el temps, perquè recordem que l'educació és sempre un procés sense fi.

Organització del CEIP Puig de na Fàtima

Evidentment, davant la introducció dels nous canvis, l'organització de l'escola s'ha vist afectada. Ara, ja no només s'entén l'organització des del punt de vista del centre i dels professionals, sinó que els infants cobren un paper important dins aquesta.

A nivell general, l'escola ha decidit substituir els *cicles* per les *Comunitats*. D'aquesta forma ens trobem amb la comunitat dels petits, la comunitat dels mitjans i la comunitat dels grans.

Per tant, ens trobem davant una escola distribuïda en *Comunitats*, entre les quals s'afavoreix la comunicació i la interacció de tots els seus membres. Ara bé, a continuació detallarem com és l'organització del dia a dia al CEIP Puig de na Fàtima.

En primer lloc, cada dia de la setmana totes les Comunitats comencen i acaben amb un cercle restauratiu. Aquest té una duració de trenta minuts i té com objectiu afavorir el diàleg igualitari de tots i cada un dels nins i nines. A més,

La metodologia de les pràctiques restauratives parteix de la idea de dur a terme un treball amb i per a la comunitat. Destaca la visió de la convivència comunitària, oblidant-se de propostes estanques per donar pas a una participació més oberta, no només en relació als conflictes i la seva resolució compartida, sinó també en la incorporació d'aquestes pràctiques a altres tipus de relació i interacció social, considerant-les la base de la construcció d'una comunitat cohesionada. (Pomar & Vecina, 2013, 216)

Per tant, un cop els alumnes es troben asseguts en cercle tenen l'oportunitat de dialogar amb el grup, respectant sempre el torn de paraula i posant atenció al company que parla. Tots hi tenen veu i tots tenen el dret de ser escoltats i compresos. Es poden animar l'un amb altre i poden arribar a una solució conjunta. Es tracta de parlar, d'empatitzar i de formar una col·lectivitat unida capaç d'afrontar problemes o reptes.

Un cop s'han acabat els cercles restauratius comencen o bé el treball per nivells o bé els ambients, depenent del dia de la setmana. Per un lloc, el treball per nivells suposa un moment en el que cada curs està amb el seu tutor o bé amb l'especialista (música, educació física i anglès) i s'aprofita per observar a quin punt es troba cada infant en les diferents àrees. Tot i això, cal remarcar que l'escola es planteja la reducció progressiva del treball per nivells per

dirigir-se cap a un aprenentatge totalment globalitzat. No obstant, els professionals són conscients del canvi que suposa treballar per ambients i per aquest motiu necessiten un temps d'adaptació per continuar progressant.

Per altre lloc, cada Comunitat obri cada setmana els Ambients d'Aprenentatge, els quals descriurem a continuació.

La Comunitat dels Petits

La Comunitat dels Petits inclou tots els nins i nines de 3 a 6 anys. El CEIP Puig de na Fàtima compta amb tres aules d'infantil on es treballa tant per nivells (grups de la mateixa edat) com per ambients. També disposen de l'espai de la mediateca i d'un trosset del menjador per dur a terme l'ambient de construccions.

Més concretament, el treball per nivells es realitza durant la psicomotricitat, la música i l'anglès. A més, per treballar altres àrees com la lectoescriptura i càlcul introdueixen projectes elegits pels nins.

Pel que fa als ambients, aquests s'obrin tres dies a la setmana, amb un total d'unes sis hores setmanals aproximadament. Cada dilluns els infants trien l'ambient al qual volen anar durant tota la setmana. A més, dins cada ambient hi ha unes normes que s'han de complir. Per aquest motiu, abans de començar es dedica un temps a seure en cercle per recordar-les. També, un cop ha finalitzat la sessió cada infant conta la seva experiència.

Els Ambients dels quals disposa la Comunitat dels Petits són els següents:

L'ambient d'experimentació

Dins aquest ambient es treballen conceptes matemàtics a través del joc i la investigació. A partir d'aquí, el/la nin/a experimenta, prova, interactua amb l'entorn, observa, descobreix, etc. Tot això, es fa sempre potenciant l'autonomia dels nins i nines.

A més, els infants parteixen d'experiències personals i, a partir d'aquí van adquirint nous coneixements. Per a fer-ho s'utilitzen tots els sentits, potenciant sobretot el tacte. No obstant, també hi juga un paper important la vista, el gust, l'olfacte i l'oïda.

L'ambient de jugar a ser

Aquest ambient inclou el joc simbòlic. Els nins i nines comencen a imaginar el que els hi agradaria ser o fer i, a partir d'aquí, posen en marxa la seva imaginació. Durant el transcurs d'aquest ambient, els infants creen, imaginem, pensen i imiten. Tot això els condueix a la seva

pròpia representació. En definitiva, es tracta d'un procés màgic en el qual posen en marxa mecanismes interiors que els porta al món real.

L'ambient de les construccions

És un ambient on és treballa a partir de les construccions que realitzen els infants. Per tal de dur a terme les diferents estructures ho fan a partir de la seva imaginació i creativitat. També, es treballa molt la concentració, ja que, és un treball que requereix d'una gran atenció. A més, es posa en marxa la psicomotricitat fina i es treballen conceptes com l'equilibri, l'altura, el pes, el les mesures, etc. La varietat de materials que s'utilitzen són molt enriquidors per l'alumne/a, ja que, també es consoliden conceptes que engloben les formes i les textures.

L'ambient de la mediateca

És un ambient que potencia principalment la lectura. Aquí, els nins i nines s'endinsen dins les històries dels llibres. Per tant, l'objectiu d'aquest ambient és crear un ambient propici per fomentar l'adquisició de la lectura. Es pretén que cada alumne/a adquireixi les habilitats necessàries per dur a terme un procés de lectura significatiu per ell/ella.

L'ambient artístic

És un ambient on la creativitat hi juga un paper molt important. Els nins imaginem, creen i representen les seves obres artístiques. A més, es dona a l'alumne/a un ampli ventall de materials com ara temperes, purpurines, fang, ferraments, cartolines, etc. A partir d'aquí s'utilitzen diverses tècniques per elaborar el producte final. En tot això, és un ambient que promou i potencia l'expressió artística dels nins i nines i desenvolupa la sensibilitat i la percepció artística. A més, l'observació cap a l'altra hi té un paper molt important, permetent que els nins i nines aprenguin a valorar el treball dels altres, a corregir els errors, a donar la seva pròpia opinió, etc. Tot això, són valors que després l'alumne/a incorporarà a la seva vida quotidiana.

La Comunitat dels Mitjans

La *Comunitat dels Mitjans* inclou tots els nins i nines de 6 a 9 anys. Cada curs compta amb la seva aula corresponent per dur a terme el treball sistemàtic per nivells i, en arribar l'hora dels ambients, es formen grups de diferents nivells. També, compten amb una altra espai on hi ha l'ambient del misteri de les paraules.

El treball sistemàtic o per nivells pretén treballar les matemàtiques i lectoescriptura però d'una forma dinàmica i adequada a les necessitats de l'infant. Per tant, s'abandonen els llibres de text

per oferir als infants material adequat al seu ritme d'aprenentatge. Es pretén sempre introduir metodologies actives i participatives com per exemple els racons, material Montessori, etc..

Els Ambients d'Aprenentatge es duen a terme quatre dies a la setmana, amb un total d'unes vuit hores setmanals aproximadament. Cada setmana els alumnes van canviant d'ambient, fins que tots han passat per tots. Una vegada que tots els nins i nines han visitat tots els ambients, es canvien les propostes de cada un d'ells per tal de no repetir-les.

Més concretament, la Comunitat dels Mitjans compten amb els següents ambients:

Ambient Món Art

Aquí, els infants es converteixen en petits grans artistes. És un ambient que els permet expressar els diferents sentiments i emocions que senten a través de manifestacions artístiques. A més, es tracta de potenciar la creativitat de tots i cada un dels nins i nines, al mateix temps que els permet gaudir del sentiment de llibertat i de lliure expressió.

Ambient El misteri de les paraules

Es tracta d'un ambient on es treballa la lectoescriptura d'una forma dinàmica i interactiva. Un cop l'alumne/a entra dins l'aula el/la mestre/a ja té preparades les diferents propostes. A partir d'aquí, l'espai es divideix en diverses propostes on els alumnes hi circulen lliurement durant la setmana.

El misteri de les paraules és un ambient on els nins i nines s'endinsen dins la màgia de la lectura. A partir d'aquí juguen amb les paraules i les lletres. Per aquest motiu, es treballa la lectura, l'expressió escrita i oral i l'escriptura. Tot això es fa potenciant l'autonomia i la responsabilitat de tots els alumnes/as, ja que, seran ells els qui s'organitzaran per assolir les propostes durant la setmana.

Ambient dels periodistes

És un espai pensat per fomentar el desenvolupament actiu de la lectoescriptura partint d'accions properes a la vida quotidiana. Els infants llegeixen i escriuen a partir d'una necessitat pròpia a ells. Per tant, és un espai que pretén ser promotor d'aprenentatges i és un lloc dissenyat per despertar interessos i motivacions.

S'utilitza una metodologia constructivista i activa a partir de la qual cada infant és conscient de la importància que té el maneig d'una realitat tan complexa com són les lletres.

Algunes de les funcions d'aquest ambient passen per elaborar receptes i explicar-les en paper, visitar la biblioteca del municipi cada setmana, etc.

Ambient numèrics

Es tracta d'un espai on els nins i nines estan envoltats de diferents materials que permeten la construcció del raonament i pensament matemàtic. El material que utilitzem s'adapta al ritme d'aprenentatge de cada alumne/a i potencia d'aquesta manera el treball autònom. A més, és un material que pretén desenvolupar la capacitat de resoldre problemes a través del pensament lògic. Amb aquest material és tracta de respectar les capacitats de cada infant. També, el fet de permetre la utilització de diversos materials permet que l'infant pugui aprendre d'acord amb el procediment que utilitza.

Ambient la vida

Es tracta d'un espai on l'alumnat experimenta i aprèn tot allò relacionat amb les ciències socials i naturals. És un ambient que està creat per despertar l'interès i la curiositat de l'alumnat respecte temes tan amplis com el cos humà, els animals, la naturalesa, etc.

També, dins aquest ambient es realitzen murals, diaris personals, dibuixos, etc. A més, els alumnes/as tenen l'oportunitat d'escriure sobre allò que més els hi crida l'atenció.

La Comunitat dels Grans

La *Comunitat dels Grans* inclou tots els nins i nines de 9 a 12 anys. Cada curs compta amb la seva aula corresponent per dur a terme el treball sistemàtic i en arribar l'hora dels ambients es formen grups heterogenis entre el tres cursos d'aquesta comunitat.

Aquesta comunitat treballa sistemàticament i per nivells l'anglès, l'educació física, la música, la religió o alternativa, les matemàtiques i la llengua.

Els ambients es duen a terme tres dies a la setmana (dimarts, dimecres i dijous). El dilluns queda reservat perquè els alumnes duguin a terme la planificació setmanal, és a dir, ells i elles són els/les responsables de distribuir-se pels ambients als quals consideren que han d'assistir durant la setmana.

A més, cal destacar també les sortides escolars o excursions que realitza aquesta comunitat cada divendres. Per tant, aprofiten l'entorn del qual hem parlat anteriorment per aprendre i per gaudir de la naturalesa que el poble ofereix. Es tracta de conèixer més a fons on es viu, participar d'aquest entorn i aprendre a través d'experiències gratificants.

També, es dona molta importància a l'expressió oral i, per això, hi ha un temps diari dedicat a les exposicions orals dels projectes que han portat a terme els alumnes. Es tracta de que tots i totes posin en marxa la seva creativitat i donin a conèixer el seu projecte a la resta de companys.

Els Ambients d'Aprenentatge de la Comunitat dels Grans són els següents:

Ambient Món Social

Estem davant un ambient d'aprenentatge on els nins i nines treballen a partir de projectes individuals o grupals partint dels seus interessos personals. Sempre són projectes vinculats a continguts de les ciències socials i naturals. Ara bé, això no significa que no es treballin altres continguts, ja que, l'ambient està preparat per treballar de forma interrelacionada.

A partir d'aquí, és fonamental que els infants parteixin d'un interès propi que els generi interès i curiositat. D'aquesta forma començaran planificant que és allò que pretenen fer, quin serà el procés que seguiran i com ho aconseguiran fer. Es tracta de que tots ells siguin conscients dels objectius que es marquen i a partir d'aquí adoptin les estratègies i mecanismes necessaris per arribar a aconseguir-los.

Ambient Laboratori

L'ambient de laboratori és allà on els nins i nines aprenen a través de l'experimentació. Aquí, treballen en diversos materials, utensilis, composicions, ingredients, etc. Aprofiten molts cops per posar en pràctica allò que han investigat a altres ambients o allò que volen verificar pel seu compte. Per tant, és un espai que permet que l'alumnat experimenti tot allò que comporta una investigació. És per això que es veuen amb la necessitat de realitzar hipòtesis, comparar resultats, etc.

Aquest ambient també compta amb un hort escolar on l'alumnat pot cultivar i cuidar les seves pròpies plantacions. A més, també s'aprofita aquest hort per treballar continguts transversals i de forma globalitzada.

Ambient Comunicació

Dins aquest ambient es treballen principalment les llengües: català, castellà i anglès. Es promou que l'alumnat vagi alternant les tres llengües a l'hora de triar els projectes que vol dur a terme.

La metodologia que es segueix és la següent. En primer lloc, els alumnes planifiquen la tasca que volen dur a terme. Això significa que hauran de posar títol al seu projecte. Un cop fet això, han de triar quin tipus de text és el que volen treballar. Una vegada ja saben el tipus de text que han de treballar se'ls hi proporciona una fulla amb informació sobre el tipus de text que han

triat. D'aquesta informació que se'ls hi proporciona han de destacar allò més important que necessiten saber per dur a terme un bon projecte. Un cop tenen la informació que necessiten faran la planificació de com ho realitzaran. Després, posen en marxa el projecte i es fan responsables d'allò que han començat a fer.

La majoria, un cop han acabat el projecte, ja sigui un article, una entrevista, etc., el publica a la revista que es reparteix al final de cada trimestre.

Ambient Musiteatre

És un ambient d'expressió artística i corporal on els alumnes/as tenen la possibilitat d'escoltar música, ballar, cantar, tocar instruments. A més, fan petites representacions teatrals, es disfressen, es pinten, es maquillen, etc.

Per tant, es tracta d'un ambient on els nins i nines poden expressar allò que senten. Poden allunyar-se de la realitat i poden representar tot allò que imaginem. Per això, potencien la creativitat, la imaginació i el coneixement d'un mateix. Es pretén que l'alumnat es senti lliure a l'hora de crear art, ja sigui a través de la música o del teatre. També, té la finalitat de desenvolupar alumnes/as amb iniciativa pròpia i que també siguin capaços de treballar en equip.

Ambient Món Fustart

Aquest ambient d'aprenentatge treballa, entre d'altres, l'ingeni i la creativitat a través del món de les fustes i altres materials. És un espai que ofereix un ampli ventall de possibilitats i oportunitats pels infants. A més, s'apropa molt al món real i posa a prova la capacitat d'autorealització dels nins i nines. A partir d'aquí, les fustes i les eines que l'alumnat té al seu abast es converteixen en el principi d'un projecte individual o grupal.

A partir d'aquí, tots els nins i nines pensen i imaginem allò que volen construir i ho plasmen a un paper. Dins aquest paper ha de quedar reflectida la planificació de com duran a terme tot el procés que han de seguir. Han d'escriure quin és el seu objectiu i com ho faran per aconseguir-ho.

El disseny escolar del CEIP Puig de na Fàtima

Davant el canvi de metodologia i la introducció dels Ambients d'Aprenentatge, l'escola ha optat per un disseny, inspirat en gran part pel Martinet, que reflecteixi aquesta nova pràctica educativa. Per tant, la finalitat ha estat crear espais que cobreixin totes les necessitats dels infants. A partir d'aquí, a l'escola de Puigpunyent ens trobem amb espais potenciadors d'un clima de tranquil·litat i de relaxació i d'altres que permeten moviment i activitat constant.

Primordialment, es tracta d'oferir un conjunt d'ambients on l'alumnat es senti còmode i pugui expressar-se lliurement i autònomament, sempre respectant als companys.

També, cal remarcar que es volen crear espais amb identitat on cada un dels nins i nines es sentin identificats i es sentin part del que estan vivint. Tot això, sempre es fa a partir de colors neutres i materials naturals com la fusta amb la finalitat de donar importància als que conviuen dins aquest ambient i destacar tot el seu treball que van realitzant durant el curs.

L'avaluació al CEIP Puig de na Fàtima

L'avaluació dins l'escola activa, tal i com hem anat remarcat durant el treball, té un paper molt significatiu. Això voldrà dir que acull altres dimensions més enllà de les avaluacions quantitatives realitzades pels professors. Actualment, el CEIP Puig de na Fàtima compta amb altres eines d'avaluació que contempen el punt de vista de l'alumnat i una perspectiva més qualitativa.

A la Comunitat dels Petits, les mestres treballen a partir d'un diari on poden anotar tots aquells aspectes dels seus alumnes que considerin importants. Per tant, durant els Ambients, cada mestra observa així com treballen els infants, com es mouen, com reaccionen davant els estímuls, quina és la seva actitud, etc. Totes aquestes observacions seran clau per elaborar l'informe final que serà entregat als pares. En aquest cas, es tracta d'un informe de tipus qualitatiu, ja que, l'educació infantil compta amb aquesta possibilitat.

A la Comunitat dels Mitjans l'avaluació és més complexa, ja que, obligatòriament s'ha d'emplenar un butlletí amb notes numèriques. A partir d'aquí, aquesta nota sorgeix de la combinació entre el treball per nivells i els Ambients d'Aprenentatge. A més, també si afegeixen observacions de caràcter qualitatiu referents a la tasca realitzada dins cada una dels Ambients.

A la Comunitat dels Grans, l'alumnat juga un paper molt important en l'avaluació. Aquests, compten amb l'oportunitat d'autoavaluar els seus processos d'aprenentatge. No obstant, també es veuen en l'obligació d'entregar un butlletí amb notes numèriques al finalitzar el trimestre. Tot i això, el CEIP Puig de na Fàtima dona importància a l'avaluació qualitativa i entrega un informe detallat del procés de l'alumnat dins cada Ambient d'Aprenentatge.

El tema de les avaluacions no ha estat fàcil pels professionals de l'escola, ja que suposen un canvi molt gran respecte del que s'havia fet fins al moment. Davant la preocupació sobre el tema, les avaluacions han estat tema de debat durant els claustres del CEIP Puig de na Fàtima amb la finalitat de trobar el millor mecanisme per avaluar. Cal dir que es troben davant una

contradicció entre el que els hi sembla correcte i allò que es veuen obligats a complir. Tot i això, ho intenten solucionar a partir d'elaborar informes detallats per a cada infant on l'adquisició de les competències es converteixen en l'objectiu principal.

5. Conclusions: els Ambients d'Aprenentatge i l'educació inclusiva

Els Ambients d'Aprenentatges es poden entendre com una pràctica educativa que, al mateix temps, generen la possibilitat de dur a terme una pràctica inclusiva. Per això, a continuació reflexionarem sobre aquells aspectes que, des del meu punt de vista, confirmen que els Ambients d'Aprenentatge són promotors d'una educació inclusiva. Aleshores, abans de començar, és important contestar a la següent pregunta: Què és l'Educació Inclusiva?

Doncs bé, ens podem trobar davant diferents definicions sobre aquesta pràctica educativa, totes elles sempre encaminades cap a un mateix fi. A partir d'aquí, algunes formes de definir l'educació inclusiva són les següents:

L'educació inclusiva és aquella que *“es basa en el dret de tots els alumnes a rebre una educació de qualitat que satisfaci les seves necessitats bàsiques d'aprenentatge i enriqueixi les seves vides”* (Unesco, 2015)

També, Muntaner (2014, 65) fa referència a l'educació inclusiva com la que *“ofereix una educació comú per a tot l'alumnat, amb l'objectiu d'evitar l'exclusió, la segregació i la discriminació de qualsevol alumne”*.

Finalment, segons Barrio (2009, 13) l'educació inclusiva s'entén com *“un gran projecte que tracta de construir una educació que rebutja qualsevol tipus d'exclusió educativa i que potencia la participació i l'aprenentatge equitatiu”*.

En resum, l'educació inclusiva entendrà la diversitat com un fenomen natural, enriquidor i positiu. A més, el fet de tractar a cada individu com un ser únic permetrà deixar de banda qualsevol tipus de segregació o categorització. Al mateix temps, s'aconseguirà un model basat en l'equitat, fent que tots els nins i nines es sentin respectats, valorats i estimats. Dins la mateixa línia, Muntaner (2014, 65) ens parla de l'equitat fent referència a tots aquells *“valors que s'han de desenvolupar a l'escola, com la convivència, el respecte, la cooperació, la solidaritat o igualtat, no des de la perspectiva de que tots fan el mateix al mateix temps, sinó que cada un participa des de la seva singularitat i segons les seves capacitats i potencialitats”*.

Un cop tenim una noció sobre l'Educació Inclusiva s'assenyalaran tots aquells aspectes que defineixen els Ambients d'Aprenentatge com una pràctica educativa basada en un model

inclusiu. Per aquest motiu, es tindran en compte tots aquells elements que ens permetran confirmar i entendre els Ambients d'Aprenentatge des d'una vessant inclusiva i, per tant, equitativa.

En primer lloc, els Ambients d'Aprenentatge entenen la diversitat com un fet que beneficia al procés d'aprenentatge. Per tant, no tracten, en cap cas, de reduir les diferències entre els infants, sinó més bé tot el contrari. Això significa que, en tot moment, potenciaran les capacitats de cada un dels infants i, al mateix temps, cobriran les seves necessitats i interessos, tot respectant el seu procés evolutiu.

En segon lloc, els Ambients d'Aprenentatge permeten la participació i la interacció de grups heterogenis on tots poden aprendre de tots. No hi ha exclusió, sinó que hi ha un sentiment de respecte i col·laboració. Tot això es transforma en un model completament equitatiu on la finalitat principal és crear espais on tots i cada un dels infants es sentin còmodes i motivats.

En tercer lloc, els Ambients d'Aprenentatge no prohibeixen ni penalitzen les errades, sinó que et permeten fallar i tornar a començar tantes vegades com siguin necessàries. De fet, en això consisteix la vida: equivocar-se, aprendre i tornar a començar. Per tant, les errades formen part de la naturalesa de totes les persones i, en cap cas, han de ser sinònim de fracàs ni frustració. Per això, les propostes que es creen dins cada ambient sorgiran amb la finalitat de que l'infant experimenti per ell mateix, capacitant-lo per la resolució de qualsevol tipus de problema que li pugui sorgir.

Tot aquest plantejament, evidentment, suposa un canvi molt gran, el qual ha d'anar acompanyat d'un convenciment de les necessitats de canvi. Al mateix temps, això requerirà la implicació i disposició de tots els agents educatius a l'hora de transformar la cultura escolar que els envolta. Per tant, el fet de dur a terme un bon procés cap a l'educació inclusiva comportarà introduir noves formes de concebre l'educació. Només d'aquesta forma es podrà evitar un model educatiu basat en la reducció de la diversitat.

Seguint en la mateixa línia, cal destacar que, el fet d'acceptar la diversitat que ens rodeja com un aspecte positiu requerirà d'un currículum obert, comú i flexible que, alhora, permeti dur a terme un aprenentatge significatiu i constructiu. La presentació d'un currículum d'aquestes dimensions farà possible la participació de tot l'alumnat sense distincions, ja que la seva finalitat serà adaptar-se a les seves característiques i capacitats personals. En aquest sentit, els Ambients d'Aprenentatge accepten un currículum flexible i adaptat a cada situació. Això significa que, els Ambients estan dissenyats amb el propòsit d'atendre a cada infant en particular

garantint que, a partir de tots els recursos que se'ls hi ofereix, cada un pugui desenvolupar-se de forma integral. Per tant, tots i totes se'n podran beneficiar de les grans quantitats de propostes que hi trobaran dins cada ambient. En tot moment, es tracta de que cada nin pugui escollir el camí que més s'adequa a les seves capacitats per, a partir d'aquí, satisfer els seus objectius.

Per altra banda, està clar que davant l'educació inclusiva, l'organització de l'escola canvia completament. Començant pels mestres que, passen de ser simples instructors a ser acompanyants o guies dels infants durant el seu procés d'aprenentatge. A més, es converteixen en un suport per l'alumne/a basat en un model curricular. Això significa que hi ha una feina col·laborativa entre els diferents professionals que permet que tots els alumnes se'n beneficiïn.

Davant aquest nou plantejament, els Ambients d'Aprenentatge sorgeixen com una forma més per evitar que els infants es vegin obligats a sortir de l'aula ordinària, entre d'altres formes d'exclusió. Per tant, permeten acollir a grups totalment heterogenis, els quals podran accedir a un ampli ventall de possibilitats i opcions. De mentre, els docents vetllaran per la construcció d'una personalitat autònoma i creativa de tot l'alumnat. Es cert que, l'atenció individualitzada cobra molta importància i, per això, és necessari un treball col·laboratiu entre tots els professionals. Tot i això, serà gràcies a aquest treball que l'infant es sentirà valorat i motivat, fet que no fa més que augmentar la seva autoestima i motivació per aprendre.

També, cal tenir en compte que, en cap cas, el reconeixement de cada individu com un ser únic i diferent suposarà una disminució de l'esforç. Per tant, no hem de caure en la trampa de pensar en l'educació inclusiva com aquella que "regala" les notes a aquells col·lectius més vulnerables. Més bé és el contrari, ja que, parlem d'un model on no es tracta de ser competitiu, sinó que es tracta de ser competent. Això significa que, en tot moment, cada un dels infants s'esforçarà al màxim per ser competent d'acord amb les seves capacitats i objectius. Per tant, no hi ha comparacions que valguin, sinó que cada un serà conscient, al marge de la resta dels seus companys, de les seves pròpies competències i progressos.

D'aquesta forma, els Ambients d'Aprenentatge es converteixen en una eina indispensable per entendre l'esforç com una força interna pròpia de cada infant. Això significa que, els nins i nines s'esforçaran gràcies als estímuls interns i no als externs. Per tant, estem davant un canvi de concepció on es substitueix el pensament de "vull fer les coses bé perquè em donaran un premi" per "vull fer les coses bé perquè és el millor per jo i estaré content amb jo mateix".

A dia d'avui és freqüent veure com gran quantitat d'alumnes deixen d'esforçar-se per un simple motiu: la desmotivació. De la forma que s'ha vingut plantejant el sistema educatiu fa que, quan

una persona s'esforça però no obté els mateixos resultats que la resta de companys decideix que abandonar és la millor solució. Molts altres simplement abandonen abans d'intentar-ho perquè no es veuen capacitats. Això, en gran part, ve donat per les categories que seguim veient actualment dins les aules on, la diversitat encara no es contempla com un fet positiu i hi ha una sola via d'aprenentatge. Els resultats d'aquestes pràctiques són completament negatius, sobretot per aquells col·lectius més vulnerables. A més, el fet de que un/a alumne/a estigui sotmès contínuament a ser comparat amb la resta de companys no fa més que augmentar el sentiment de decepció i frustració. Per tant, per evitar aquest fet és essencial eliminar qualsevol tipus de comparació i entendre que, que cada persona aprèn de forma diferent. Per tot això, cal evitar qualsevol tipus d'estímul extern, ja que, davant una sola única via d'aprenentatge sempre hi haurà alumnes que mai rebran cap tipus de recompensa positiva.

De fet, l'avaluació entesa en termes quantitativs no fa més que augmentar i reforçar la idea de "bons" i "dolents". Però realment, ens hem de demanar el següent: és possible que en una sola nota pugui quedar reflectit tot el procés que ha portat a terme l'estudiant durant tot el curs? Per això, els Ambients d'Aprenentatge proporcionen les eines necessàries per tal de dur a terme una avaluació basada en el procés, i no només en el resultat. Per tant, són múltiples les coses que s'han de tenir en compte a l'hora d'avaluar i, sincerament, l'esforç i les ganes d'aprendre no es poden mesurar en una sola nota que, segurament, contarà un petit tant per cent de la nota final, basada en gran part amb les notes dels exàmens.

A més, l'autoavaluació cobra un paper rellevant dins els Ambients d'Aprenentatge. Això significa que, els alumnes aniran desenvolupant l'autonomia necessària per ser conscients dels seus aprenentatges. Per tant, aquest fet permetrà que, progressivament, els nins i nines de cada cop siguin més conscients dels objectius que han assolit i aquells que volen assolir.

En definitiva, l'avaluació serà entesa com un procés continu on els sentiments i les emocions i tindran sempre cabuda. Es tracta d'allunyar-se d'aquelles proves basades en posar èmfasi a les carències dels infants creant un clima de decepció i frustració per apropar-nos a un sistema basat en la felicitat i les capacitats dels nostres nins i nines. Recordem que, un infant feliç és una persona disposada a aprendre i a gaudir de tot allò que el rodeja.

Parlant de felicitat, aquesta també augmentarà si dissenyem ambients adaptats a les característiques dels infants. A dia d'avui, el disseny pedagògic esta cobrant molta força dins els sistemes educatius. Això, ve donat pel canvi d'infraestructura que demana l'educació inclusiva. Amb això vull dir que, actualment l'escola va més enllà d'aules rígides i tancades

amb cadires i taules immòbils. A més, requerirem d'una infraestructura que permeti rebre a qualsevol persona, eliminant qualsevol tipus de barrera que pot suposar un obstacle per aprendre, per relacionar-se, etc. Resumint, volem una escola amb espais oberts i funcionals, espais plens de vida, d'emocions i de sentiments. Espais amb identitat on els infants sentin que formen part d'una col·lectivitat.

Per acabar i com a mode de conclusió, m'agradaria recordar que, dintre de cada infant hi ha somnis, il·lusions i esperances. Tota aquesta mescla de desitjos, emocions i sentiments no poden ser destruïts per una simple nota sense significat. Per això, necessitem creure en una educació basada en la felicitat, l'amor i l'equitat. Per tant, es tracta de dotar d'estratègies a tots els nins i nines, siguin quines siguin les seves característiques, per tal de garantir el seu ple desenvolupament com a persones. Ara bé, per complir aquestes expectatives, es necessari creure en una educació basada amb l'activitat, l'experiència i els interessos però, sense deixar de banda valors centrats en la solidaritat, companyerisme i cooperativitat. En tot això, els Ambients d'Aprenentatge seran una bona opció per dur a terme tots aquests aspectes basats amb una educació inclusiva.

6. Referències bibliogràfiques

- Ascaso, L. & Cabrero, M. (2010) El aprendizaje en grupos internivelares. *Revista del museo pedagógico de Aragón*, n^o1, p. 34-41. Recuperat dia 23 de març de 2015 des de: http://aragoneduca.museopedagogicodearagon.com/content/files/magazine_4_06_elaprendizajeengrupos.pdf
- Barrio, J. (2009). Hacia una Educación Inclusiva para todos. *Revista Complutense de Educación*, vol. 20, n^o 1, p. 13-31. Recuperat el dia 4 de maig de 2014 des de: <http://revistas.ucm.es/index.php/RCED/article/view/RCED0909120013A/15360>
- Bisquerra, A. (2003). Educación emocional y competencias básicas para la vida. *Revista de Investigación Educativa*, vol. 21, n^o1, p. 7-43. Recuperat dia 3 de març de 2015 des de: <http://revistas.um.es/rie/article/view/99071/94661>
- Delors, J. (1996). La educación encierra un tesoro. *UNESCO*. Recuperat dia 3 de març de 2015 des de: <http://unesdoc.unesco.org/images/0010/001095/109590so.pdf>
- De Pablo, P. & Trueba, B. (1994). Espacios y recursos para ti, para mí, para todos. Diseñar ambientes en educación infantil. *Editorial Escuela Española: Madrid*.
- Duarte, J. (2003). Ambientes de Aprendizaje: una aproximación conceptual. *Estudios pedagógicos*, n^o 29, p. 97-113. Recuperat dia 19 de març de 2015 des de: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=173514130007>
- González, L. et al. (2012). *Reorganización curricular por ciclos*. Secretaría de Educación Distital: Bogotá. Volumen 1. Recuperat dia 23 de març de 2015 des de: http://www.redacademica.edu.co/archivos/redacademica/colegios/politicas_educativas/ciclos/cartillas_ambientes_aprendizaje/vol1.pdf
- Guardia, A. (2012). *Ambientes de Aprendizaje para el desarrollo humano: Reorganización curricular por ciclos*. Secretaria de Educación Distrital: Bogotá. Volumen 3. Recuperat dia 23 de març de 2015 des de: http://www.redacademica.edu.co/archivos/redacademica/colegios/curriculo/final_cartilla_volumen3_web.pdf
- Irais, G. (2014). Ambiente de aprendizaje: su significado en educación preescolar. *Revista de Educación y Desarrollo*, n^o29. Recuperat dia 19 de març de 2015 des de: http://www.cucs.udg.mx/revistas/edu_desarrollo/anteriores/29/029_Garcia.pdf
- Klimenko, O. (2008). La creatividad como un desafío para la educación del siglo XXI. *Educ.educ*, vol. 11, n^o 2, p. 191-210. Recuperat dia 3 de març de 2015 des de: <http://educacionyeducadores.unisabana.edu.co/index.php/eye/article/view/740/822>
- Loughlin, C. & Suina, J. (1920). El ambiente de aprendizaje: Diseño y organización. Ediciones *Morata: Madrid*.
- Martínez, L. (2007). *La observació y el diario de campo en la definición de un tema de investigación*. Los libertadores, n^o4, p. 73-80. Recuperat dia 25 d'abril de 2015 des de: <http://www.libertadores.edu.co:8089/?idcategoria=5585>

Martínez, P. (2006). *El método de estudio de caso*. Pensamiento y gestión, nº20, p.165-193. Recuperat dia 13 de juny de 2015 des de: http://ciruelo.uninorte.edu.co/pdf/pensamiento_gestion/20/5_El_metodo_de_estudio_de_caso.pdf

Muntaner, J. (2014). Prácticas inclusivas en el aula ordinaria. Revista nacional e internacional de educación inclusiva, vol.7, nº1, p. 63-79. Recuperat dia 4 de maig de 2015 des de: <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4772623>

Nagles, A., et al. (2012). *Ambientes de Aprendizaje en la ruralidad: Reorganización curricular por ciclos*. Secretaria de Educación Distrital: Bogotá. Volumen 2. Recuperat dia 23 de març de 2015 des de: http://www.redacademica.edu.co/archivos/redacademica/colegios/politicas_educativas/ciclos/cartillas_ambientes_aprendizaje/vol2.pdf

Otálora, Y. (2010). Diseño de espacios educativos significativos para el desarrollo de competencias en la infancia. CS, nº15, p. 71-96. Recuperat dia 30 de març de 2015 des de: [file:///C:/Users/B%C3%A0rbara/Downloads/DialnetDisenoDeEspaciosEducativosSignificativosParaElDesa-4968468%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/B%C3%A0rbara/Downloads/DialnetDisenoDeEspaciosEducativosSignificativosParaElDesa-4968468%20(1).pdf)

Oxford Dictionaries (2015). Language matters. Recuperat dia 19 de març de 2015 des de: <http://www.oxforddictionaries.com/es/definicion/espanol/ambiente>

Pomar, M. & Vecina, C. (2013). Prácticas restaurativas: construyendo la comunidad desde los centros de enseñanza. *Educació i cultura*, nº24, p.213-224. Recuperat dia 12 de maig de 2015 des de: <http://www.raco.cat/index.php/EducacioCultura/article/viewFile/275993/363926>

Sanmartí, N. (2010). Avaluar per aprendre. *Direcció General de l'Educació Bàsica i el Batxillerat*. Recuperat el 4 d'abril de 2015 des de: http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/fc53024f-626e-423b-877a-932148c56075/avaluar_per_aprendre.pdf

UNESCO (2015). Educación. Recuperat dia 4 de juny de 2015 des de: <http://www.unesco.org/new/es/education/themes/strengthening-education-systems/inclusive-education/>

Wild, R. (2002). *Educar para ser*. Quito: Ecuador. Recuperat dia 19 de març de 2015 des de: <http://pdn.pangea.org/wp-content/uploads/educar-para-ser-rebeca-wild.pdf>